

NORGES HØYESTERETT

Den 19. september 2005 avsa Høyesterett kjennelse i

HR-2005-01498-A, (sak nr. 2005/704), straffesak, anke,

A

(advokat Erling O. Lyngtveit)

mot

Den offentlige påtalemyndighet

(assisterende riksadvokat Hans-Petter Jahre)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Rieber-Mohn**: Saken gjelder spørsmålet om anke inngitt innenfor ankefristen av en statsadvokat som ikke var ankeberettiget, er for sent fremsatt når den ankeberettigede påtalemyndighet – riksadvokaten – etter ankefristen tiltrådte anken umiddelbart etter at kompetansemangelen ble oppdaget.
- (2) A, født 00.00.1968, ble 20. april 2004 av Oslo statsadvokatembeter satt under tiltale for en rekke forbrytelser, derunder straffelovens § 162 første og annet ledd, jf. femte ledd som gjaldt salg av narkotika for til sammen 960 000 kroner. Denne tiltalepost var av statsadvokaten opprinnelig forelagt riksadvokaten med forslag om tiltale etter straffelovens § 162 første og tredje ledd, jf. femte ledd, jf. straffeprosesslovens § 65 nr. 1. Riksadvokaten fant imidlertid at narkotikaforbrytelsen burde subsumeres under § 162 første og annet ledd og ba om at tiltale ble utferdiget etter denne bestemmelsen.
- (3) Oslo tingrett avsa 15. juni 2004 dom med slik domsslutning:

”A, født 00.00.68, dømmes for overtredelse av straffeloven § 127, første ledd, første straffalternativ, straffeloven § 162, første og annet ledd, jf. femte ledd, straffeloven § 162, første ledd, straffeloven § 228, første ledd, straffeloven § 270, første ledd nr. 1, jf. annet ledd og straffeloven § 333, jf. straffeloven § 62 og § 63 annet ledd til fengsel i 1 – ett – år.

Frihetsberøvelse under etterforskning kommer til fradrag med 310 – trehundreogti – dager, jf. straffeloven § 60.

Til fordel for statskassen inndras hos A en stk Tanita digitalvekt, jf. straffeloven § 35, jf. § 37 d).

A frifinnes for tiltalebeslutningens post I a) og post VII.”

- (4) Frifinnelsen for tiltalebeslutningens post I a gjaldt det alvorligste forholdet, nemlig den allerede nevnte narkotikaforbrytelsen. Frifinnelsesdommen ble her avsagt under dissens, idet rettens formann stemte for fellelse.
- (5) Oslo statsadvokatembeter anket 5. juli 2004 blant annet over frifinnelsen for tiltalebeslutningens post I a. Ved Borgarting lagmannsretts beslutning 5. oktober 2004 ble anken henvist. Også domfeltes anke over en del av straffespørsmålet ble henvist.
- (6) Under ankeforhandlingens første dag ble møtende aktor oppmerksom på at spørsmålet om å anke frifinnelsen for den alvorlige narkotikaforbrytelsen – tiltalens post I a – ikke var forelagt riksadvokaten, jf. straffeprosesslovens § 68 første ledd. Ved en påtegning av samme dag – 26. april 2005 – ble spørsmålet om etterfølgende godkjenning av anken lagt frem for riksadvokaten. Det ble vist til straffeprosesslovens § 319 annet ledd om avhjelping av uforsettlige feil.
- (7) I påtegning 27. april 2005 til Oslo statsadvokatembeter skrev riksadvokaten, etter å ha vist til straffeprosesslovens § 68 første ledd:

”Statsadvokatens anke av 5. juli 2004 er således ikke fremsatt av kompetent ankemyndighet. Denne feilen er prosessuelt en ”annen feil”, som reguleres av straffeprosessloven § 319, jf. Andenæs, Norsk straffeprosess, bind II side 19 og Bjerke/Keiserud, Straffeprosessloven, Kommentirutgave Bind II s. 1074 (i kommentaren til § 317). Det går frem av § 319 annet ledd at uforsettlige feil – som i saken her – bør søkes avhjulpet og at retten om nødvendig kan gi den ankende part en kort frist for å rette feilen.

Riksadvokaten har tidligere – i forbindelse med at ordre om tiltale ble gitt – gått gjennom sakens dokumenter. En har nå også vurdert tingrettens dom, og det fremkommer ingen opplysninger som endrer riksadvokatens syn på bevisene i saken. Riksadvokaten tiltrer derfor statsadvokatens anke. Den formelle feil som heftet ved anken er derved reparert, og riksadvokaten legger til grunn at saken kan fremmes.”

- (8) Møtende aktor forela deretter lagmannsretten denne skriftveksel. Forsvareren begjærte anken avvist fordi den ikke var fremsatt av kompetent myndighet i rett tid. Lagmannsretten traff beslutning om at anken fremmes, og uttalte ”at denne saksbehandlingsfeilen er å anse som uforsettlig og at den dermed kan avhjelpest”. Selv om lagmannsretten ikke direkte viste til straffeprosesslovens § 319, er det således ikke tvilsomt at det er denne bestemmelse som er anvendt.
- (9) Lagmannsretten avsa 28. april 2005 dom med slik domsslutning:

”1. A, født 00.00.1968, dømmes for overtredelse av straffeloven § 162 annet ledd, jf. første ledd, straffeloven § 271, jf. § 270 og de forhold som er rettskraftig avgjort ved Oslo tingretts dom 15. juni 2004, jf. straffeloven § 62 første ledd og § 63 annet ledd til fengsel i 4 – fire – år og 6 – seks – måneder. Dommen er en særskilt dom i forhold til Oslo tingretts dom 9. september 2004, jf. straffeloven § 64 første ledd. Til fradrag i straffen går 316 – trehundreogseksten – dager for utholdt varetekt.

2. I medhold av straffeloven § 34, jf. § 37 d inndras til fordel for statskassen 960 000 – nihundreogsekstitusen – kroner.

3. **A dømmes til å betale erstatning til Oslo kommune med 520 630,55 – femhundreogtyvetusensekshundreogtredve 55/100 – kroner innen 2 – to – uker fra dommens forkynnelse med tillegg av renter etter forsinkelsesrenteloven § 3 første ledd fra forfall og til betaling skjer.**

4. **Saksomkostninger idømmes ikke.”**

- (10) Som det fremgår av domsslutningen, ble A domfelt blant annet for forbrytelse mot straffelovens § 162 annet ledd, jf. første ledd. Lagmannsretten fant det bevist at ”tiltaltes salg av narkotika har generert et beløp tilsvarende de 960 000 kronene som er beslaglagt”.
- (11) Domfelte har anket dommen til Høyesterett. Anken gjelder saksbehandlingen for så vidt gjelder domfellelsen etter straffelovens § 162 annet ledd jf. første ledd. Det anføres at for denne tiltalepost skulle saken ikke ha vært fremmet.
- (12) *Forsvareren* for Høyesterett har i hovedsak gjort gjeldende at anke inngitt av en ikke-berettiget påtalemyndighet er en nullitet som ikke kan repareres i ettertid av den kompetente påtalemyndighet. Etter endringen i straffeprosesslovens § 310 tredje ledd i 2002, er det som ledd i effektiviseringen av strafferettspleien innført absolutte frister for påtalemyndighetens anke, som ikke i noe tilfelle må inngis senere enn fire uker fra dommen kom inn til påtalemyndigheten eller til den som utførte aktoratet. Denne absolutte fristen på fire uker vil bli uthulet hvis det skal være adgang for kompetent påtalemyndighet til etter fristens utløp å ”reparere” en anke som er tatt ut av ikke-ankeberettiget påtalemyndighet innenfor ankefristen, jf. straffeprosesslovens §§ 318 og 319.
- (13) *Aktor* har i hovedsak gjort gjeldende at § 310 utelukkende behandler spørsmålet om ankefrister og er uten betydning for det spørsmål som denne saken gjelder. Det er i forarbeidene til lovendringen i 2002 ingen holdepunkter for at fristene i § 310 skal være absolutte i den forstand at etterfølgende ”reparasjon”, som i denne sak, skal være utelukket. Spørsmålet om godkjennelse eller avhjelping av for sent inngitt eller mangelfull anke reguleres fortsatt av lovens §§ 318 og 319. Og i dette tilfellet er det straffeprosesslovens § 319 som er den rette bestemmelse.
- (14) *Jeg er kommet til at anken må forkastes.*
- (15) Jeg nevner først at innføringen i straffeprosesslovens § 310 tredje ledd annet punktum av en absolutt frist på fire uker fra dommen kommer inn til påtalemyndigheten eller den som utførte aktoratet, var særlig begrunnet i et ønske om å hindre at en sak ble liggende å flyte hos ikke-ankeberettiget påtalemyndighet uten at ankefristen begynte å løpe. Før tilføyselsen av annet punktum ved lov av 28. juni 2002 var regelen den at ankefristen på to uker først begynte å løpe når dommen kom inn til den ankeberettigedes kontor, jf. § 310 tredje ledd første punktum. Jeg finner her grunn til å peke på at lovteksten i det nye annet punktum i tredje ledd synes å lide av en meningsforvirrende feil. I bestemmelsen heter det at den absolutte fireukers-fristen løper fra det tidspunkt dommen kommer inn til ”den påtalemyndighet som er ankeberettiget”. Men den situasjonen er dekket av tredje ledd første punktum. Meningen antas å være at fristen etter annet punktum begynner å løpe når dommen kommer inn til en påtalemyndighet som *ikke* er ankeberettiget, eller til den som utførte aktoratet, jf. straffeprosesslovens § 76 annet ledd. Jeg viser i denne forbindelse til Ot.prp. nr. 66 (2001–2002) side 109–112.

- (16) Jeg går så over til å se nærmere på forholdet mellom § 310 tredje ledd og adgangen til senere å reparere en for sen eller mangelfull anke.
- (17) I forarbeidene til endringen i 2002 er det – som anført av aktor – ingen antydning om at innføringen av en absolutt frist for påtalemyndighetens anke skulle medføre begrensninger i anvendelsesområdene til straffeprosesslovens §§ 318 eller 319. Paragraf 318 gjelder fortsatt direkte den situasjon at anke er fremsatt etter ankefristens utløp, og dette må selvsagt ta sikte på oversittelse av fristene i § 310, enten fra domfelte eller fra påtalemyndigheten.
- (18) Jeg er også enig med aktor i at den feil som er begått i denne sak ved at anke er inngitt av en ikke-ankeberettiget instans i påtalemyndigheten, er en feil som kan avhjelpes med hjemmel i § 319 annet ledd, jf. første ledd, som viser til ”annen feil” enn mangler ved de krav til innholdet i en anke som er regulert i § 314 første ledd. Jeg skyter her inn at det ikke er omtvistet mellom partene at feilen – dersom § 319 skal anvendes – var ”uforsettlig”. Jeg viser også til riksadvokatens påtegning som er gjengitt foran, og som etter mitt syn gir uttrykk for en riktig rettsoppfatning. Denne rettsoppfatning har støtte i Johs. Andenæs: Norsk Straffeprosess, Bind II, 2000 side 19, der han skriver:
- ”Andre formelle feil er omtalt i § 319. Loven nevner først det tilfelle at kravene etter § 314, 1. ledd om hva anken må inneholde ikke er oppfylt, og dernest at anken ”har annen feil som gjør at den ikke kan tas under behandling”. Det kan f.eks. være at den ankende ikke hører til dem som har ankerett ...”**
- (19) En avhjelping av mangelen som riksadvokaten, med hjemmel i § 319 annet ledd, har foretatt i denne saken, er det også gode grunner til å akseptere. Den anke som var tatt ut av statsadvokaten, var forkynt på vanlig måte. Tiltalte har innrettet seg etter den som om den var inngitt av berettiget påtalemyndighet, og han har således hatt anledning til å forberede sitt forsvar. I denne situasjon finner jeg også støtte for mitt syn i den rettspraksis som foreligger om uttak av tiltale til forlengelse av den tidligere særreaksjonen sikring innen lengstetidens utløp, når det var en ikke-berettiget instans i påtalemyndigheten som hadde besluttet tiltale, og den kompetente etter fristen hadde tatt ut ny tiltalebeslutning, se for eksempel Rt. 1999 side 798 og Rt. 1999 side 2027.
- (20) Det var etter dette riktig av lagmannsretten å fremme påtalemyndighetens anke, fordi den opprinnelige uforsettlige feil var reparert ved riksadvokatens tiltredelse av anken umiddelbart etter at feilen ble oppdaget, jf. straffeprosesslovens § 319 annet ledd. Jeg tilføyer at det ikke har hatt betydning for mitt syn at den feil som ble begått i denne saken, var av begrenset rekkevidde fordi statsadvokaten ordinært er tiltalekompetent og ankeberettiget ved forbrytelse mot straffelovens § 162 annet ledd, jf. første ledd. Dette forhold kan imidlertid forklare at det tok så vidt lang tid før feilen ble oppdaget.
- (21) Jeg stemmer for denne

K J E N N E L S E :

Anken forkastes.

- (22) Dommer **Bruzelius:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (23) Dommer **Øie:** Likeså.
- (24) Dommer **Stabel:** Likeså.
- (25) Dommer **Oftedal Broch:** Likeså.
- (26) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

K J E N N E L S E :

Anken forkastes.